

Doma je vás třeba!

Poprvé jsem se do indické Kalkaty vydala v roce 2001. Zavřela jsem tehdy dveře za svojí dráhou divadelní produkční a rozhodla se, že je čas dělat něco užitečnějšího. Zachraňovat svět. A tak jsem v srpnu nasedla do letadla a pod křídly irské neziskové organizace odjela na několik měsíců jako dobrovolník do čtrnáctimilionového města na východě Indie. Zkušenosti s cestováním po světě jsem do té doby už měla, zkušenost s každodenním životem tak obrovského množství chudých lidí nikoli.

Mým úkolem bylo ve slamech navštívit a zmapovat přes stovku dětských center pro předškolní výchovu a doučování. Pro jejich učitele jsem pak připravovala vzdělávací semináře. Práce pět dnů v týdnu jako každá jiná. V té záplavě chudoby jsem ale měla potřebu pracovat víc. Přišlo mi skoro nemorální trávit víkendy v klidu nad knížkou v malém příjemném bytečku. A tak jsem se vydala hledat Centrum Matky Terezy a zapsala se jako dobrovolník i tam. Každý uchazeč o dobrovolnickou práci má možnost vybrat si z několika domů, které Matka Tereza postupně založila. Já si vybrala Shishu Bhavan pro opuštěné a postižené děti do 10 let. První dojem byl hrozný. Bezmoc, bezmoc a zase bezmoc. Jedna velká šedivá místnost, ve které se v kovových postýlkách bez povlečení po dvou až třech mačkaly děti s různými diagnózami a různým stupněm postižení. Na sedmdesát dětí připadalo deset žen, které se staraly o jídlo a praní prádla, tři řádové sestry a různý počet dobrovolnic. Někdy nás bylo i patnáct, někdy jsme byly čtyři. Plenky nenosily ani maličké děti, místo nich se jim dávaly malé kousky hadříků. Hlavní náplní práce bylo krmení a přebalování. Ve volném čase jsme pak s dětmi mohly trochu cvičit (spíš intuitivně, jak správně pracovat s jednotlivými dětmi jsme upřímně moc netušily), masírovat a v tom nejlepší případě si i trochu pohrát. Než jsme však stačily přebalit pět dětí, mohly jsme u prvního začít znovu. Loužičky byly všude. Špinavé prádlo jsme dávaly na podlahu v koupelně. Jednou za čas na něj „tety“ vylily několik kbelíků studené vody, posypaly práškem a opět zalily několika kbelíky čisté vody. Tím byl proces praní dokonán a my pak společně s nimi prádlo plné prášku věšely.

V té době jsem chtěla změnit úplně všechno. Pořídit velkokapacitní pračku, přesvědčit tety, aby byly k dětem vlídnější a starost o ně nebraly jako nutné zlo, znát diagnózy dětí, vědět, jak s nimi cvičit, vymalovat místnosti, sehnat lepší vybavení... Dohromady jsem strávila v Shishu Bhavanu asi deset víkendů, vždy čtyři hodiny denně. Svůj odjezd z Kalkaty jsem prožívala velmi těžce, měla jsem pocit, že beze mě budou děti trpět. Nějak jsem nedokázala na celou situaci nahlédnout z odstupu. Jedno jsem ale věděla jistě, budu pomáhat! Matka Tereza prý vždycky dobrovolníkům říkala: „*Jeďte hledat svoji vlastní Kalkatu k sobě domů! Doma je vás třeba!*“

A tak jsem se vrátila do Čech a následujících skoro sedm let pracovala v sociální oblasti. Pomáhala, zachraňovala. Ostatní i sebe. Doma i v zahraničí. Potřebovala jsem být užitečná. A pak přišla únava. Strašná. Najednou jsem si uvědomila, že je nejvyšší čas s tím na chvíli prásknout a opravdu zachránit sama sebe. Vypnout, odpočívat, dřív než začnu víc škodit než být užitečná a taky dřív než ztratím víru v to, že to má nějaký smysl. A tak jsme se s přítelem fotografem vydali na půlroční cestu. Už léta se věnuje fotodokumentaci hinduistických svátků, takže volba byla víc než jasná. Indie! Po dvou měsících cesty jsme se tak dostali do města zatracovaného i milovaného, staré dobré Kalkaty. Stejně město a přeci v mnohém úplně jiné. Jsem to pořád já, která procházím stejnými ulicemi jako dřív, našla jsem dokonce i naši bývalou kancelář, svá oblíbená knihkupectví, své oblíbené stánkové prodejce a všechny ty pouliční dobroty, kterých se nikdy nepřejím. A přeci jsem se na vše okolo sebe dívala úplně jinýma očima. O osm let starší, s pytlek zkušeností přes rameno. S obdivem, klidem a pocitem štěstí někde uvnitř. Jedna z věcí, na kterou jsem se nejvíc těšila, byla návštěva Shishu Bhavanu. Realita předčila všechna moje očekávání! Už na schodišti byla slyšet veselá hudba a dětský smích. Krásně barevně vymalovaná místnost byla plná obrázků a hraček. Dobrovolníků bylo víc než dětí. Každé z nich mělo v deskách svoje portfolio s popisem nemoci i možnosti nápravy. Podle fotek jste přesně věděli, jak s dítětem cvičit, jak ho masírovat, na co dát pozor. Postýlky už nepokrýval igelit, ale krásné povlečení s pohádkovými postavičkami. Na každém oddělení byla teta – fyzioterapeutka. Měla jsem nesmírnou radost. Tolik se toho změnilo. A nepotřebovali k té změně ani holku ze Západu, která si po deseti víkendech kdysi myslela, že má patent na rozum. Změna přišla ve chvíli, kdy ji potřebovali a chtěli sami místní. V domově stále sice není pračka, ale proč taky. Pro mnoho žen, které prádlo každý den perou, je to hlavní zdroj obživy. Jejich rodiny jsou na jejich výdělku závislé. Když jsem po měsíci tohle místo zase opouštěla, už jsem žádnou lítost ani strach necítila. Věděla jsem, že je o děti dobře postaráno i beze mě. Každý den z celého světa přijíždí noví a noví dobrovolníci, kteří část svého času věnují potřebným. Někteří se vrací každý rok a tráví v Kalkatě měsíce, jiní se zastaví na pár dnů na své cestě za dobrodružstvím. Každá pomoc je dobrá, ale jen místní zůstávají. Přicházíš-li cizince z dálky, nabídní pomocnou ruku, ale nesud' a nehodnot'. Odměna bude nevyčíslitelná.

Autor: Ilona Labuťová. Text vznikl pro potřeby výukového materiálu *Respekt nebolí*.